

was. Het verdween in 1917, onder de verontwaardiging van den Almachtigen God, geholpen door de kantonnen van elk vrijheidlievend land op de aarde van den Almachtigen God.

Daarop vertelde de spreker de anecdoten van een jongen trommelslager dien Napoleon gebod den afocht te slaan, en die antwoorde, dat hij niet wist hoe hij dat doen zou, omdat maarschalk Desaix het hem nooit geleerd had. «Ik zeg aldus vervolgde Sunday tot de machten, van de hoosheid en tot den vijand, dat wij in ons land niet weten hoe wij den afocht zullen slaan. Wij kunnen den aanval slaan die den dood zal brengen, en de vuurlijn zal vullen met de flinkste mannen die ooit gevochten hebben. Onze vlag is nooit ontplooid om te veroveringen te maken, en wij hebben haar ook nu niet ontplooid om te veroveren. Wij hebben geen bunder Duitschen grond en geen cent Duitsch geld nodig. Wij ontplooiden de vlag voor de vrijheid der wereld.»

Wij dachten bij het lezen van deze dingen: is dat nu de manier om het New-Yorkse publiek voor het Evangelie te winnen? Waar is de toon van verontwaardiging, nu ook Amerika aan den oorlog ging deelnemen en niemand kan voorspellen welk een ellende daardoor over het land komen kan? Is niet te verwachten dat een oordeel over het land gebracht worden zal, dat bijna drie jaar lang de gealleerden van moordmaterieel voorzag zich daardoor bovenmate verrijkte en nu optreedt als redder der verdrukten onschuld? Zou de Heere deze dingen niet zien en zoeken? Eenigen tijd geleiden vonden wij in de *Wachter* een lijstje van de landen die door de Vereenigde Staten werden geannexceerd. En dan te beweren, dat de vlag der «Stars and stripes» nooit werd ontplooid om te veroveren!

Dat een politiek agitator alzoo spreekt, is te begrijpen, schoon niet te verontschuldigen, maar een man als Billy Sunday die arbeiden wil om het Amerikaansche volk voor God en Zijn dienst te winnen! Of zou Billy Sunday niet weten hoe de Vereenigde Staten optraden tegenover de Indianen in Panama en in Cuba, enz.?

— Een aanslag op de vrijheid. In N.-Amerika beroemt men er zich op, dat men in geen land ter wereld zooveel vrijheid geniet als in de Vereenigde Staten. Zij die Amerikaansche toestanden kennen, meenen dat daarop wel wat valt af te dingen. In dit verband is het volgende opmerkelijk.

Door het Amerikaansche Congres, waarin de afgevaardigden van alle Staten saamkomen, is een wetsvoorstel aangenomen onder den naam van «Dry Bone Amendment». De meeste staten zijn Dry, d.w.z. er mag geen sterke drank verkocht worden, al is het dat ieder burger een zekere hoeveelheid alcoholischen drank voor zich mag betrekken. Daar er bij deze concessie aan drankverbruikers nog misbruik van sterken drank voorkwam — in een drogen staat gebede het, dat negers wegens dronkenschap moesten terecht staan — wil men ze zoo droog maken als been (Dry bone), d.w.z. het gebruik van alcoholischen dranken moet geheel geweerd worden. Daarom werd een wetsvoorstel door het Congres aangenomen, waarbij aan de post wordt voorgeschreven, dat zij in staten waar de verkoop van alcoholischen dranken verboden is, geen postpakketten mag vervoeren waarin drank in vervat. Bovendien moet de administratie van de posten nauwlettend toezien, dat zij geen couranten aan hare adressen bezorgt waarin advertenties voorkomen, welke aanbiedingen bevatten van wijn, bier en sterke dranken. De vrienden van de prohibitie juichen over dezen maatregel, en wij kunnen dit verstaan. Maar gaat men aldus niet een gevaarlijken weg op?

De *Wachter*, het orgaan der Chr. Kerk in N.-Amerika, schrijft hierover: «Als het in ons goede land dezen weg op moet, dat een blad onder «censures» is te plaatsen, omdat het een advertentie heeft opgenomen, die sommige menschen niet aanstaat, waar zal dan het einde zijn? Het staat te vreezen, dat de Knights of Columbus herhalen zullen, wat op hun aansporing in 1913 in Colorado en Missouri bevestigd is. Er is toen in deze staten een wetsvoorstel ingediend, waarbij bepaald werd, dat het als een misdadig zou beschouwd worden, indien iemand «write, print or circulate exposures of churches or orders». Als een wet bestaand is, die een drank-advertentie uit de mails weert, waarom dan niet een wet gepasseerd van genoemde inhoud?

Het blad van de K. of C., *The Columbian*, maakte de juiste opmerking, dat het wetsvoorstel van Colorado en Missouri een stap was in de goede richting. Langs dezen weg toch zou er een einde gemaakt worden aan het bestrijden van de Roomsche Kerk en hare verenigingen.

Als het wordt uitgemaakt, dat het amendement bij de regeling van het postwezen «constitutioneel» is, dan zal het niet lang duren of er komt uit den hoek van de geheime genootschappen een poging, om uit de mails te houden wat hunne geheimen openbaar maakt.

Ons volk moet met jaloeschheid waken over onze rechten en vrijheden. Zullen wij blijven «the land of the free and the brave», dan moet het recht onverkort blijven eenige zaak, instelling of beginsel, invloet uitoefenende op het burgerlijk en maatschappelijk leven, op ordelijke wijze te bespreken. Personen beoordeelen en veroordeelen is natuurlijk een heel andere zaak.

De slavernij had in het Zuiden een einde gemaakt aan «free speech». In het Noorden begon het ook al zoo ver te komen, dat een prijs werd gezet op het hoofd van wie in zake slavernij voor zijne overtuigingen durfde uitkomen. Op Charles Sumner werd een aanslag gedaan, en het leven van Thaddeus Stevens was in gevaar. De Burger-oorlog heeft de vrijheid van het woord en van de drukpers gered en de constitutie gehandhaafd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

IV.

HET DERDE.

Dat Maria den Heere niet kende in al haar wegen behoeft ik zeker niet te zeggen. Al haar streven was niet tot Gods eer, maar tot haar eigen.

Anders was het gesteld bij Catharina, die tweede der vriendinnen. Zij had minder eersuchtige plannen dan Maria, en bedoelde niet allereerst zich zelf nuttig te zijn. Haar ouders gingen haar in het goede voor. Dat deden trouwens die van Maria ook, maar zonder veel vrucht.

Toen Catharina zestien jaar oud was, kwam zij als dienstbode in het huis van den predikant

der Lutherse gemeente, tot welke ook haar ouders behoorden. Weldra kreeg zij ook een plaats op de catechistie van dien leeraar. Zoo had hij gelegenheid haar van twee zijden te leeren kennen: als dienstvaardige in de huishouding en als leerling bij het onderwijs.

Weldra voldeed Catharina in beide opzichten. De domine was zeer met haar tevreden, en merkte zeer goed op dat zij de meeste meijes overtrof in kennis en in vlugheid van begrip. Bovenal echter trokken hem haar vriendelijkheid en kalme aan. Eerlang deed zij belijdenis van haar Evangelisch geloof. In het gezin werd zij al spoedig een geliefde huisgenoot.

Zoo ging het enige jaren voort, tot er onverwacht een wending kwam. Kort geleden was op een dorp niet ver van Neurenberg ook een Evangelische gemeente gesticht, tevens was daar een school opgericht voor de vele kinderen uit den omtrek wier ouders Lutherse waren. Nu werd iemand gezocht, die in staat was de meijes in de handwerken en de Bijbelsche geschiedenis te onderrichten. Voor leeren, schrijven enz. was reeds een onderwijzeres gevonden.

Op zekeren dag toen de predikant van het dorp zijn ambtgenoot in Neurenberg bezocht, viel het gesprek op de school. Plotseling kreeg de gastheer een gedachte, en hij haastte zich die uit te spreken.

«Ik heb» zoo zeide hij, «reeds twee jaar een meijie in mijn dienst, dat zeker nog tot het bewijzen van andere diensten dan alleen huiselijke geschikt is. Zij zou mijns inziens den meijes van uw school heel wat goede en nuttige kunnen leeren. Als ge de proef wilt nemen zal ik haar, al is het noode, afstaan. Want ik kan beter een dienstbode vinden dan gij een onderwijzeres.»

De dorpspredikant nam dit voorstel gaarne aan, en zoo verwisselde Catharina van werkkring en werd zij op de school geplaatst om de meijes in het naaien en breien en meer te onderwijzen. Dat ging zoo goed, dat zij mettertijd de opvolgster werd van de andere onderwijzeres, toen deze haar taak neerleide.

Wat er verder geschied is weet ik in bijzonderheden niet te verhalen. Doch dit is zeker, dat Catharina twintig jaar later aan het hoofd stond eener groote en goed bekende inrichting tot opvoeding van meijes. Daarbij was zij zelf een gelukkige echtgenoot en huismoeder.

Ook zij had zich een doel gesteld, het voor oogen gehouden en bereikt. Heel anders dan haar vriendin zocht zij in alles raad en hulp bij den Heere, en Hij liet haar niet verlegen.

In het schoolhuis stonden bezijden de poort eenige verregels, die aanwezen waartoe het diende. Ik heb er een afschrift van. Het luidt:

GODE LOF!

Dit huis is door Gods gunst gebouwd
Tot nut der jonge jeugd,
Opdat zij Hem te dienen leer,
Hem dienen leer met vreugd.

Ook menig nutte huisvrouwkunst
En goede wetenschap,
Wordt hier ten dienste in later tijd
Geleerd van stap tot stap.

Dat menig kind hier binnen koomt
En goede leering vindt
Den Schepper eer' en aan Gods Woord
Zijn hart en leven bindt.

Door vramen is dit huis gesticht,
Door vroomheid zal 't bestaan.
Wees welkom die hier binnentreedt
En breng den zegen aan!

En nu de derde berinneting, welke dingen betreft die ik ten deele zelf heb bijgewoond. Op een hofstede niet ver van een klein dorp, maar midden in een groot bosch, woonde een groot gezin, dat bestond uit twee grootouders, verder de vader en de moeder van het gezin met hun vijf kinderen, drie dochters en twee zoons. Van deze heette de oudste Rijkert, de jongste Willem. Buitendien herbergde de hofstede een aantal knechts en meiden, samen zeker wel een vijftientwintig personen.

Tusschen de beide broeders was groot verschil, misschien ook wat het uiterlijke, maar zeker wat het innerlijke betreft.

Rijkert was een vlijtige knaap reeds toen hij nog op de schoolbanken zat. De meester prees hem deswege. Hij kwam nooit te laat afschoon hij ver van de school woonde, en met zijn lessen was hij altijd klaar. Toen hij op veertienjarige leeftijd de school zou verlaten, drong de onderwijzer er sterk op aan dat Rijkert voor de studie zou opgeleid worden, of althans zich zou bekwaamen voor schoolmeester. Dan kon hij wellicht mettertijd den onderwijzer opvolgen.

Wat Rijkert zelf betreft, hij zou wel lust gevoeld hebben den wensch van den meester te vervullen. Doch zijn vader, die meer gevoelde voor de boerderij dan voor de geleerdheid, dacht er anders over. Zoo kreeg Rijkert dan zijn werk op de hofstede. Ook in dien arbeid was hij weldra even volijverig als eerst op school. Nu eenmaal zijn bestemming was een goede boer te worden, legde hij zich daarop ook toe met alle macht. Reeds na een paar jaar kon de vader getuigen: die jongen wint mij een knecht uit.

Geheel anders stond het met Willem den jongsten broer.

Ik heb eens eens een brief van hem gezien dien hij schreef toen hij ruim twintig jaar oud was. Daarin las ik onder anderen:

«Ik zeg maar, het werken is voor de dommen. Een ieder moet zien hoe hij het gemakkelijkst den avond haalt.»

HOOGENBEEK.

Gerreformeerde Gezindheid.

Gerreformeerde Kerken.

BEROEPEN: «Hertogenbosch J. Doornbos te Doetinchem; — Drogenham (A), Th. A. Bergsma te Tweede Eskermond — Oldenboorn (Fr.), H. Haper te Schiermonnikoog; — Appelscha, Sleen, A. J. Fanoy cand. te Middelburg; — Nieuw Veinsep D. Hogenbirk Jr., te Charlots.

AANGENOMEN: Boornbergum H. Fokkens te Dronrijp.

BEDANKT: Tholen K. Veen te Meliskerke; — Ouderkerk aan den Amstel T. Sap, te Gouda.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Luitjagat B. Gemser cand., te Groningen; — St. Annaland H. E. Rijnburg, te Hien en Doodewaard; — Steenwijk (toez.) Workum, J. Nauta te Mijldeerenland; Ruinerwold A. E. T. de Boer te Lippenshuizen; — «Graveland J. L. van Leeuwen te Lisse.

AANGENOMEN: Luitjagat B. Gemser cand. te Groningen; — Randwijk c.a. J. Woelckink te Mijldecht; — Warns J. P. Buiskool te Kethel.

BEDANKT: Oude Tonge O. J. van Roozelaar te Bergschenhoek; — Welhe P. E. C. Boonstra te Loppersum; — Loon op Land P. Bokma te Schiedam; voor Schoonhoven H. Ewoldt te Aalburg en Heesbeen.

Advertentie.

L. G. WEISZ & Co.
Commissionairs in Effecten,
Keizersgracht
No. 166,
AMSTERDAM.

Mr. G. H. A. GROSHEIDE Jr.
Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Aoo.
Singel No. 303, T. 1233 N.
AMSTERDAM,
belast zich met inrichten en controleren van administraties en alle andere accountantswerkzaamheden.

BOEKVERKOOPING.

Bij **H. A. VAN BOTTENBURG**,
Prinsengracht 493 te Amsterdam,
zullen in October a.s. op nader te bepalen dagen, publiek worden verkocht de

BIBLIOTHEKEN

van wijlen **Dr. K. A. NIJENHUIS** te Diepenheim, van **Dr. Ph. H. EDLING** te Budel, van een Em. pred. en andere verzamelingen. Bibliotheken of gedeelten daarvan kunnen ter bijvoeging nog worden ingezonden. Inlichtingen worden gaarne verstrekt.

SIMOONS & Co.

Commissionairs in Effecten.
Amsterdam, Damrak 65, Kamers 1 en 2.
Baarn, Schoolstraat 55.

GANZEVOORT'S Orgelhandel

Diezerstraat 116, Zwolle.

Zeer groote keuze. Vraagt s.v.p. ons
Standard Orgel.
Heerlijke muziek. — Prachtige kasten.

Zending onder de Joden van de Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Verantwoording van 28 Juli tot 25 Aug. 1917.
Collecten te Geldermalsen f 10.53, Aals f 3, Herwijnen f 3, Hoenza-Driel f 1.40, Rossum f 2.17, Tiel f 14.87½, Well f 1, Zalt-Bommel f 3.36, Zuidlichem f 5.29, Bergentheim f 8, Wilsom f 3.05, Lungenag f 9.71, Poortvliet f 7.05, Workum f 17.55, Warns f 5, Nijemirdum f 18.93, Heeg f 21.86, Oudega (W.) f 15.

Dr. H. C. VAN DEN BRINK,
Dieren, 27 Aug. 1917. Deputaat-Quaestor.

GOLDSCHMEDING
PIANO'S - ORGELS.
KALVERSTRAAT 55 - WARMOESSTRAAT 141.
UTRECHTSCHESTRAAT 110 - KEIZERSGR. 209-303.
AMSTERDAM.

WED. JOHs. ALBERTS,

Tabak- en Sigarenmagazijn

„BILDERDIJK“.

Bilderdijkstraat 5, - Amsterdam.

Ruime sortering van goede merken in elken prijs.

ZONDAGS GESLOTEN.

Vraagt proefaflevering van en abonneert U op het

Paedagogisch Tijdschrift

voor het

Christelijk Onderwijs.

Tevens orgaan der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs.

ONDER REDACTIE VAN

K. VAN DEN BERG, — A. JONKMAN,
J. Th. R. SCHREUDER en H. J. VAN WIJLEN.

MET MEDEWERKING VAN

Prof. Dr. H. BAVINCK, Prof. Dr. L. BOUMAN, Prof. Dr. W. GEESINK, Prof. Dr. H. VISSCHER, Prof. Dr. J. WOLTER, Dr. S. O. LOS, Dr. R. J. KRAMER, Dr. J. L. PIERSON, Dr. J. C. SIKKEL, Dr. J. P. TAZELAAR, Dr. H. A. WESTSTRATE, K. BRANTS, H. BIJVELD, A. J. DREWES, H. J. EMOUS, J. W. ENGELKES, J. H. FRANKEN, J. GRAS, E. KALSBECK, A. A. KLEIJN, A. KLOOSTERMAN, T. v. d. KOOIJ, L. LOOIJEN, H. MILO, J. v. d. MOLEN, E. v. NIEKERKEN, P. OOSTERLEE, O. F. W. RIETVELD, A. J. SCHREUDER, S. STEMERDING, J. STRIKWERDA, W. SWIJNENBURG, W. UUTENBOGAARD, J. v. d. WAALS, A. WAASDORP, R. VAN WAGENINGEN, H. WEILAND, K. WIELEMAKER, J. A. WIJVELDT, B. J. WIJVELDT, C. ZIJDERVELD.

Dit Tijdschrift verschijnt maandelijks met als Bijvoegsel de zes nummers van de „RECENSIEBODE“. Prijs / 2.50 per jaargang. Men verbindt zich voor den geheelen jaargang.

Uitgave van DRUKKERIJ DE STANDAARD, Amsterdam.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

GRONINGEN.

BIJKANTOOR: ZWOLLE, BLOEMENDALSTRAAT 18.

DIRECTIE: **M. BROUWER.**
Mr. H. VAN DER VEGTE.
F. J. BOLT.

Geeft uit:

4½ % Pandbrieven à 99½ %.
4 % „ „ 93½ %.

Verschenen in de Serie

Voor Onderwijs en Opvoeding

Uitgaven van het Gerreformeed Schoolverband:

No. 13

Het Lied der Schepping op onze Scholen

(t Natuurkundig Onderwijs in verband met de Gerreformeerde Beginselen)

DOOR

A. JONKMAN.

Prijs f 0.50.

AMSTERDAM.

DRUKKERIJ DE STANDAARD

Abonnementen op

DE HERAUT
in Zuid-Afrika

worden aangenomen door

J. L. VAN SCHAIK,

Boekhandelaar

Kerkstraat Centraal

Pretoria

Postbus 724.

Prijs per jaargang 10,— bij vooruitbetaling.

Spaarbank

VOOR DE

Stad AMSTERDAM.

(Opgericht in 1848).

Hoofdbureau,

Singel 544—546.

Geopend:

ELKEN WERKDAG van des morgens half 10 tot des avonds half 9 uur.

Bijbureaux:

Bloemgracht 33.

Haarlemmerplein 4.

Bilderdijkstraat 194.

Ceintuurbaan 131.

«Zeemanshuis», Kadijksplein 8.

Iste Van Swindenstraat 19.

Broderodestraat 103.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST,

Directeur.

Verkocht:

f 500 Johannesstichting. 75 %

Aangeboden:

f 100 4 % Var. voor L. en M. U. L. D. op Ger. grondsl. Bod.
f 1000 4 % Chr. Ver. voor de Verpl. van Lijders aan vallende ziekte. „
f 500 4 % Johannesstichting. „
f 1000 3 % Hoenderloo. „
f 100 4 % Beret. Kerk te Sloterdijk. „
f 100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ger. grondsl. te Gapinge. „
f 100 4 % Var. v. Ger. L. Ond. te R'dam. „
f 100 4 % Idem te Spijkenisse. „
f 100 3 % Ber. Kerk te Nieuwerk a/d. „
f 500 4 % Veldwijk. „
f 100 4 % Idem. „
f 100 4 % Var. de Zondingszakk. „
f 100 4 % Sonnevans. „
f 100 4 % Sch. m. d. Bijbel te Lekkarkerk „

HELDERTS & Co.,

AMSTERDAM. Egelantiersgracht 10.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen.

Aan Legaten:

van wijlen mej. H. F. H. Miedema te Enkhuizen f 400.

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie:

door den heer J. Zoetekouw te Breda f 23; door Dr. R. van Keenen uit Nies f 250.

Voor de Medische Faculteit:

(contributies) door den heer A. de Visser Jr. te Oostkapelle f 7. (schenkingen) Legaat van wijlen mej. H. F. H. Miedema f 400.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gerreformeerde Kerk te Appelscha f 9.30, te Bonger f 12.53½, te Gasselternijvevee f 17.72, te Haulerwijk f 6.13, te Norg f 1.10, te Roden f 19.65, te Smilde A f 12.01, te Vries f 5.53, te Zuidlaren f 8.51 te Zeist f 52.72½.

Aan Schenkingen:

door Dr. G. Elshove te Rotterdam f 2.

Voor het Studenten Studiefonds:

a deposito ontvangen: van Dr. H. A. Mannik te Barendrecht f 1; door Dr. G. Elshove te Rotterdam f 10.

TH. RUYSS Gzn., Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

ABSHAUBBIN's of

Anti-Rheumatische Watten.

Deze watten zijn het zekerst werkend middel tegen alle pijnen of ongemakken door gevatte koude ontstaan, bijzonder voor de zozeer gevreesde plaag, Rheumatiek, Kiepijn, Schouderpijn, Spierpijn in nek, armen of benen enz. enz. Bij het heerscheende weer kan men spoedig van die boze pijnen verlost zijn door het gebruik mijner sinds 50 jaren beroemde watten. Ze zijn uitstekend, goedkoop en onschadelijk voor het gebruik tegen andere kwalen.

Prijs 30 cents per pakje.

Verkrijgbaar bij den hoofdepouhouder A. BREETVELT Az., Delft en verder bij: W. A. Schade & Zonen, Amsterdam, Nieuwendijk, Christiaan Annegarn, Amsterdam, Paleistr. h. Singel.

Gez. Mann, «de Huisvrouw», Amsterdam, Heiligenweg.

Jacobson & Manus, Amsterdam, Jodenbreestraat.

M. N. Morabard, Haarlem, «de Vijlde».

M. J. Meijer, Haarlem, «In de Katoenbaal».

A. Vlaanderen, Hilversum.

G. de Barbanson, Nieuwediep.

Lierief & Zonen, Den Haag, Veenestraat.

M. R. C. Lippitz, Hoorn.

Z. C. Theilssing, Alkmaar.

Wed. F. Wierper, Weesp.

G. Appelmann, Westwoud.

H. J. Appelmann, Hem.

J. Luijendijk, Maasland.

Gebr. Lazer, Assen.

E. Lakke, Meppel.

L. van der Vaart, «s-Bosch».

J. C. van Aken-Kroonen, Breda.

Beuzemaker & Co., Leiden, Vischmarkt.

Gez. Wassink, Arnhem.

Gez. Weghuis, Zwolle.

G. J. Rijdsdijk, Ridderkerk.

P. Bonthoud, Steenwijk.

F. Gronthuis, Zandam.

Wederverkopers gevraagd.